

Lars och Marianne Abrahamsson berättar.

Nedskrivet i november 2013 av Marianne Westerlund och redigerat av Stig Pson Lundquist.
Kursiverad text inom parentes är tillägg av redigeraren.

Anm.:

Marianne Elisabet Abrahamsson avliden 2018-07-30.

Lars Hugo Abrahamsson avliden 2022-05-11.

Det var så att på 20-talet, då min mamma och pappa var fästfolk så skaffade de tillsammans med en granne en tomt i Sunnersta och byggde en litet hus efter Långvägen i närheten av "Långbacken" (storbacken). Lindholm hette han som dom byggde tillsammans med. Dom kallade tomten för "Ranschen". (Adressen var Långvägen 11 och det lilla huset finns fortfarande kvar).

Jag vet inte hur länge de var där, men redan 1921 har jag ett köpebrev här på en tomt, som min mamma köpte, hon tecknade ett lån på 9 år, det var mycket pengar då för hon var på telegrafan och min pappa jobbade på Nymans vid det tillfället. Men 1921 köpte hon i alla fall den tomten som vi kallade för "Skogsbo". Adressen var Långvägen 25, idag är tomten delad på 25A och 25B. Det var i november som hon köpte tomten och 1922 föddes jag och 1924 gifte dom sig. Men jag undrar hur de hade möjlighet, för de hade ju inga ekonomiska tillgångar, men de skaffade i alla fall tomten. Och sedan när jag föddes så skulle mamma vara hemmafru, det fordrade min pappa. Han jobbade ju vid cykelfabriken, först vid Nymans och sedan vid Josef Erikssons och de permitterade ju många gånger, i stort sett varje sommar. Men då det var ju ingen bebyggelse där ute, i alla fall inte många fastboende. Byggmaterial fraktade man med båt från Svandammen (Islandsbron), var de köpte virket vet jag inte (*Kallenbergs, gammalt kvitto finns*). Man tog det ner till Flottsundsbron och sedan fick man dra det på dragkärra på Flottsundsvägen (*nuv. Dag Hammarskjöld väg*) upp till Långvägen. Det var mycket skog och sten på tomten, förskräckligt mycket sten.

De första åren har ju jag inte så mycket minnen från, det är först när jag kommit upp i skolåldern som jag minns någonting. Det äldsta minne jag har är från när jag låg på sjukhuset och hade tagit bort mandlarna och det var att de hade färgade fönster, då var jag två år.

Man fick hjälp av arbetskamrater, släkt och vänner till att bygga stugan. Det fanns ju inga maskiner som idag utan det skulle handgrävas. Det var otroligt så många planteringar de hade, att de kunde arbeta upp den tomten som var så mycket sten. De hade jordgubbsland, hallon, flera stycken äppelträd, päron, plommon, krusbär, vinbär.

Tomten bredvid ägdes av en arbetskamrat till pappa, de hette Gustavsson. De hade var sin tomt och hjälptes åt, han dog redan 1928, väldigt ung. Så frun fick överta den tomten.

Byggenskapen på den tiden var ju betydligt enklare än idag. Idag skulle man inte godkänna ett sådant hus. Vi hade ju inget vatten exempelvis, men min pappa var en sådan som kunde hitta vatten med slagruta, så han gick omkring och fick tag på ett ställe där dom grävde en runt omkring 3 meter djup brunn med fantastiskt vatten. Så grannarna som fick slut på vatten kom till oss och fick hämta. Vi kommer ihåg än hur gott vatten vi hade där. Vi använde brunnen som källare också, förvarade t.ex. mjölk där, det var kallt och bra.

Det fanns ju ingen elektricitet med det samma heller utan det var karbidlampor och fotogenlampor som fick användas.

Grannen på andra sidan vägen hette Henning Erikzon, Erikzon med "z", han hade färghandel. Han hade en stuga där och det var en sådan fin plan, så det var väldigt ofta som vi hade tillställningar där.

Vi lekte "Påven bannlyser" och allt vad det hette. Sedan skaffade han så småningom en buss, en busskaross, så det blev ett samlingsställe för oss ungdomar. Var det dåligt väder, så kunde vi sitta i den bussen, ja vi satt där mycket annars också och vad vi gjorde var att vi lyssnade på amerikansk musik, så kallade stenkakor, på en vevgrammofon. Det var en gammal buss, det fanns ju inga hjul eller så på den utan det var bara själva karossen och sen tror jag att man hade gjort så att det fanns bänkar på bägge sidor längs med. Det blev som en ungdomssamlingsplats för oss. Jag minns också att jag var med och seglade på Ekoln, båtarna var av typen "Måsungen". Det var små odäckade segelbåtar, längd 4,65 och bredd 1,55 meter med uppdragbart centerbord.

Vi var ju bara i Sunnersta sommartid, vi åkte väl ut och tittade till på vintern, men vi var tidiga på våren, så mina föräldrar åkte ut innan jag slutade skolan.

Men då kommer vi in på transporterna, vi hade bussförbindelse från 1906, men 1929 kom spår-vagnen. Men man cyklade fram och tillbaks, vi har cyklat mycket med krukväxter och allt möjligt på pakethållarna. På tal om cyklar förresten: Jag fick min första cykel när jag var i 7-årsåldern. Den såldes sedan till en familj Lennström som hade 3 pojkar. Den äldsta av dem omkom i en trafikolycka då han cyklade på denna cykel. Tragiskt.

Mina föräldrar och jag bodde här i Petterslund, på Vaksalagatan 73 och här där vi bor nu är på samma ställe nästan. Det var en NTO-lokal som låg här och lägenheten vi har nu ligger där den lokalen hade sin scen.

Mina föräldrar skrev över stugan på mig och vi hade den kvar och bodde där ute sommartid till 67-68. Vi köpte ett ställe ute vid kusten och då blev det till att åka dit och då sålde vi ute i Sunnersta.

Min mamma dog 1968, hon blev bara 68 år, men min pappa dog då han var 91, så han blev lika gammal som jag är nu. Han var född 1898 och han dog 1989.

"Har jag nämnt det här med stenyxan?"

"Nej, det har du inte gjort. Var det överraskningen?"

Den hittades på tomten när de kom dit. Ett fornfynd. Jag kan inte svära på att det var på våran tomt, men i alla fall där i närheten. Det kanske är olagligt att ha kvar sådana här, men det visste man väl inte på den tiden och dom har så många sådana där. Det är inte en flintyxa utan den är gjord av ett hårdare material, kanske granit. Jag har visat den för Per Johannes och han trodde att den använts för att röja skog eller något sådant där. Per Johannes, den gamle läraren i Vaksalaskolan, han var från Dalarna och en riktig Uppsalaprofil. Hur han kunde deklamera, ja, han var spännande.

Vi kunde gå ut i skogen och plocka blåbär, men när det blev så där mycket villor runtomkring då kunde vi inte längre stå ute och tvätta oss, stugan var ju så liten, och det var då vi sålde och lämnade Sunnersta. Vi hade ju inte rinnande vatten utan fick hinka upp och bära.

Vi som bodde i närheten höll ihop, vi hade inte särskilt mycket kontakt med dom som bodde längre ner på Långvägen. Vi ungdomar åkte ofta ner till badet, dels till Kohagen, det var ju ingen bebyggelse, så man fick gå rakt igenom skogen och dels till Lyssnaängen och någon enstaka gång också ner till Vårdsätra. Det var min pappa som lärde mig simma.

Vi hade mycket luftgevär, så det blev mycket skjutning, vi sköt på tavlor, det var omtyckt. Sedan blev det också en del idrott. Vi hade en öppen plats efter Rosenvägen, där höll vi till. Grävde en grop och hoppade längdhopp, sedan kastade vi slungboll och diskus, materialet gjorde vi själva. I samband med det där idrottandet bildade vi en förening, den hette "Sunnersta sommarklubb". Vi var inte så många, kanske ett 10-tal pojkar som höll ihop. Ibland var flickorna med, men de var inte med i idrotten.

Henning Erikzon hade två barn, en flicka och en pojke. Sen var det Rulle Pettersson, han hade en son. Den vi hade mest att göra med var Gustavsson, vi hjälptes åt. Några som hade en villa och var fast boende hette Liljestrand och han hade en T-ford. Det fanns bilar men de var inte många.

Sunnerstaligan har jag inte hört talas om, det enda jag har varit utsatt var att jag en vinter mötte en som var från Sunnersta på spårvagnen och han skiner upp och sträcker fram handen till mig och när jag tar den så spottar han mig i ansiktet. Jag har ingen aning om varför han gjorde så, han kanske var med i Sunnerstaligan.

Det var ju en bit till affären, man måste cykla, det fanns en i början på Långvägen, det var Konsum. Men sen fanns det en speceriaffär mot Flottsundshållet, mitt emot där ICA var, Engkvist. Noaksson hade affär på andra sidan. Bredvid där Sunnerstakyrkan ligger nu låg ett bageri och min pappa kallade tanten för "puttriga gumman".

Jag kommer ihåg åtminstone två trädgårdsmästerier, ett som låg efter Stockholmsvägen, jag kommer inte ihåg vad de hette och sedan har vi Svankärret, det var Svennbäcks. Dom hade vi kontakt med då vi bodde där ute. Jo, Petterssons hette de på Stockholmsvägen.

Min mamma fortsatte att vara hemmafru. Hon hade någon gång ett tillfälligt jobb, kunde bland annat servera på Folkets Park. Hon måste ju vara hemma och se till mig. Folkets Park hade först ett hus neråt Flottsundsbron men sedan flyttade de till Graneberg. Där hade de teaterföreställningar, det var fina föreställningar, inte bara teater, det kunde vara med akrobater och sådana saker också. Vi såg ju bland annat operetter, men man har glömt vad de heter. Det var utomhus, men om det var dåligt väder kunde man ta det inne.

Jag kan berätta lite om Logen Heimdal:

En familj som hette Sandblom, han var bagare och hade en affär i Uppsala. Dom hade en sommarstuga vid vad som idag heter Heimdalsvägen. Den köpte NTO-föreningarna Tor och Svea 1927, men 1929 kom Heimdal, det var ett danslag som hette Heimdal, de höll ju till på "Bluffen" som vi kallade den danslokalen, och de fick in en del inkomster och startade också med "Uppsala Lucia". De fick överta en av de två stugorna på tomt. De fick stugan för 4000:- kronor i form av en skuldförbindelse. Sedan såldes det här sommarhemmet 1959 till Ahlkvist, dom som har Dea, Rolf Ahlkvist. En av sönerna byggde en villa där och de gamla stugorna revs. Det var lite buller om det, för alla var inte med på att man skulle sälja, men det blev så, bl.a. ville man komma till vatten, så vi köpte då Vreta. Det är en sjötomt. Det finns en vers från den tiden:

*Vårt sommarhem det gamla
slutade att samla
folk av brist på strand.
Man började å leta
å fann en tomt vid Vreta
som man fick på hand.
Pengar togs ut från banken, till vad man kallar snobberi.
Å klarar vi ej räntan
så mister vi nog Gläntan
å får börja med jobberi.*

Men nu är det dags att sälja Vreta, för det har vi beslutat så sent som igår (12 nov 2013).

Vi har ju ett par som har jobbat mycket där, men nu orkar de inte med längre och det är svårt att få ungdomar att göra någonting där ute.

Där ute i Sunnersta var ju scouterna rätt så aktiva, vi hade mycket övernattnings och sammankomster. Det var en stor scoutförening, vi hade 4 avdelningar, det var både pojk- och flickscouter, de var skilda åt på den tiden. Det var mycket fint där.

IOGT hade en stuga nästan nere vid Flottsundsbron, de hade en tennisbana, jag har varit där en gång vet jag, men jag har inte så stort minne av det.

Vi hade posten ditut på somrarna, det fanns en brevlåda på Långvägen 25. Brevbäraren gick ut med posten, han gick flera mil om dagen.

Marianne och jag träffades 1940. Jag var ju med i NTO och vi hade ett offentligt möte med besök av skolledaren Söderberg. Då kom Marianne dit ner och skulle lyssna på honom och då träffade hon mig och det var som sagt 1940. Jag följde med henne hem och sedan blev jag kvar. Jag var 18 år och hon var 17. Nu har vi varit gifta i 67 år. När Marianne kom in i familjen byggdes stugan till med ett rum, sedan byggde vi en liten stuga på tomten, den var bara på ett rum. Jag har målat en bild av det större huset.

Det blev sophämtning där ute så småningom, men innan dess eldade vi väl upp i spisen det som blev, det var ju inte så mycket på den tiden, inga förpackningar och sån't. Vi hade vedspis, som fick värma upp, men sedan vi fått elektricitet skaffade vi väl ett värmeelement.

1967 skulle kommunen bredda Långvägen och då kom de och ville ha tomtmark, så då köpte de 59,8 kvadratmeter av oss. Sedan satte de upp ett staket och det finns visst kvar än idag, ett Gunnebestängsel.

Vi sålde till en byggnadsfirma, som i sin tur sålt vidare. Det är två villor nu på vår gamla tomt, den var ju stor, 2 515 kvadratmeter. Men fastän vi hade ett nytt ställe på Raggårön, så övergav vi inte Sunnersta utan åkte emellan och skötte om och plockade jordgubbar i några år, men sedan orkade vi inte längre.

Vi handlade mest på Konsum, det låg ju närmast i hörnet av Stockholmsvägen och Långvägen.

Marianne kommer ihåg att hon redan som barn åkte spårvagn från Svandammen ut till Graneberg, man hade någon form av friluftsspel där ute. Då åkte man med de vita sommarvagnarna. Min (Lars') pappa Karl Hugo var med och åkte på den första spårvagnen vid invigningen, då var han 7 år och sedan när de avvecklade 1953 så var han där och tittade också. Självt vet jag inte när jag började åka, jag har åkt åtskilliga gånger.

NTO hade ju en omfattande verksamhet i Sunnersta, mycket folk som åkte dit och så fanns det ju folk som förestod det där och de bodde ju där på sommaren. Bland annat var det familjen Bergman, Elsa och Folke. Där hade vi en plan som vi spelade handboll på och som sagt scouterna hade mycket där, lägerverksamhet och sammankomster. Scoutverksamheten vid "Solgläntan" fortsatte, men det var inte längre samma omfattning, det var ju så att tillgängligheten inte var lika lätt längre. Där ute hade vi ibland gökotta, tidigt på morgonen. NTO-arna här i stan hade ett sommarställe vid Hammarby, där nuvarande kyrkogården ligger, det har jag en bild på. Det var i början på 1900-talet, nu är det motorcykelklubb där. Rosenlund finns ju fortfarande kvar, där håller logen Svea fortfarande möten. Det ligger mitt emot brandstationen i Rosendal. Det var kafé där också, Tor och Svea hade det tillsammans, men sedan när det avvecklades då fick Tor "Solgläntan" och Svea fick "Rosenlund".

Lasse jobbade på Uppsala sidenväverier, sedan övertog Valskvarn och Slotts under sista tiden. Det var Martin Edlund som basade där.

Man hade ju mest att göra med dom som bodde rätt nära. Jag tänker på Hallsjö, som kallades för "Hajen", och sedan tomten längst ner i lilla backen, där bodde Wärngrens, målarn, det var en stor

familj. Och sedan på krönet på långbacken, Erik Höglund, han var typograf och hade en son som hette Arne. Och mitt emot tillfälligt, så bodde polis Borg med sin familj. Sen har vi i närheten av oss och Henning Erikzon där bodde Liljestrand, jag tror han var vid Uppsala Nya, det huset står kvar, det är permanentboende där, ett gammalt rött hus, det var till salu för inte så länge sedan. De hade tre söner, men ingen av dem lever längre tror jag.

Jag har ett minne av ett bygge nere vid Stockholmsvägen (*nuv. Dag Hammarskjölds väg*), som aldrig gjordes klart utan det stod ofärdigt under lång tid. Jag vet inte om det hade hänt någonting med att de inte kunde fullfölja, men det revs aldrig utan det stod kvar, det måste ha varit i början på 30-talet. Det var där Långvägen slutar, det var inte byggnadsställningar utan det var ett påbörjat bygge. Det var på andra sidan Stockholmsvägen. Jag har för mig att det var lite bråk om det där och om att det inte togs bort. Men nu är det borta. (*Fastigheten ifråga bör ha varit "Goodwill" som är omnämnd på sida 89 i publikationen "Sunnersta från istid till nutid"*).

Lars och Marianne Abrahamsson